

Collegii Disputatorii Theses Morales Theologicas exhibentis ...

Disputatio I.

Rostochii: Typis Nicolai Schwiegerovii, [1713]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1003408974>

Band (Druck) Freier Zugang

RU theol. Febr.1713

Aepinus, Frc. Alb.

1a

14

Q. D. B. V.
COLLEGII DISPUTATORII
**THESES MORALES
THEOLOGICAS**

exhibentis

DISPUTATIO I.

Quam,

Consentiente Summè Rev. FCtate Theologica,

PRÆSIDE

**FRANCISCO ALBERTO
ÆPINO,**

PH. & TH. D. LOG. PROF. DUC. PUBL.

D. FEBRUARII, ANNO MDCCXIII.
ventilationi expositurus est

1713
JOHANNES FRIDERICUS ÆPINUS,

ZARRENTIN - MECKLENB.

Ph. & Th. St.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Amplissimi
Senatus Typographi.

THESIS I.

Universæ Theologiæ objectum sunt *Credenda*, quæ ita fidei subsunt, ut formaliter nullam operationem præscribant aut dirigant, abs hominibus autem ad æternam salutem contententibus, propter divinum testimonium, pro veris haberi ac credi debent; & *Agenda*, quæ sunt ipsæ operationes à Theologia ex Verbo DEI præscriptæ ac directæ, imò & habitus practici per operationes acquirendi, & ad operationem transferendi. Hæc autem non ut opposita, sed tanquam subordinata distinguuntur, siquidem Agenda, quatenus supernaturaliter revelata sunt, etiam credenda dici possunt, cum credendum sit omne id, quod DEUS revelavit; Credenda autem, quatenus ad operationem deducenda sunt, etiam agenda rectè dicuntur, quamvis non formaliter, virtualiter tamen talia. Ex quibus intelligi potest, quomodo distinguatur inter Theologiam Dogmaticam & Moralem sive Practicam. Non enim est distinctio habituum specie diversorum, sed quasi partium unius completi habitus. Non distinctio oppositorum, sed subordinatorum, siquidem Moralis Dogmaticam velut fundamentum præsupponit. Quia verò aliquando Credenda, ut talia, sola proponuntur, non ostenso simul, quomodo ad praxin tendant; aliquando vero, præsupposita credendorum notitiâ, purè practica traduntur, prouti & alias notitiâ sine usu & applicatione esse potest: Hinc Theologia, ob diversum illum objecta sua considerandi modum, in Didacticam & Moralem sive Practicam strictè dictam distingvi sœvit.

THESIS II.

Minimè tamen inde sequitur, Theologiam esse habitum mixtum, partim Theoreticum, partim practicum, quemadmodum cum Scholasticorum multis sentiunt *LEYDENSES in Synopf. Theol. Diss. I. §. 22. MARESIUS in Syst. Theol. Loc. I. §. 12.* aliique. Manet nihilominus ea habitus purè practicus, quia ultimum ejus, ad quod tendit, praxis est; ab ultimo autem tanquam potiori fit denominatio. Quod si habitus Theoretico-Practicus esset, oporteret, theoriam & praxin esse coordinata, quæ verò hæc subordinata sunt, hac istam prærequirente ac præsupponente.

THE-

THESIS III.

Potest Theologia Moralis duplici in respectu considerari, ex quo in Dogmaticam & Pragmaticam distingvatur. *Dogmatica* præcepta & dogmata de moribus Christianorum ex Verbo DEI revelato tradit, explicat, confirmat atque defendit: prouti ad habitum scientificum istud requiritur. *Pragmatica* hausta ante præcepta in singulari ad actiones & mores applicat, ut secundum illa singulares Christianorum actiones instituantur. Hæc istam iterum præsupponit, quanquam etiam una sine altera esse queat. Quemadmodum enim, quantum ad credenda attinet, inter Theologiam Catechetica, quæ simplicium Christianorum est; & Acroamaticam, quæ in Doctoribus Ecclesiæ requiritur; distingvere sœvimus: Ita Theologia Moralis Pragmatica sive prudentia agendi Christiana in quolibet quidem Christiano requiritur, quoad Dogmaticam autem simplicioribus sufficit, si quæ agenda, quæ fugienda, noverint, etiamsi eadem alios, id quod habitus scientifici est, docere ac defendere non valeant. Sic quoque Dogmatica dari in aliquo potest, nihilominus Pragmatica destituta. Nam non omnes servi, qui cognoverunt voluntatem Domini sui, secundum eam faciunt, *Luc. XII. 47.* Multi quoque scientia quidem gaudent, non tamen satis prudentiæ habent aliorum mores formandi ac dirigendi. Conf. *Gebh. Theod. MEIERI Introd. in Univers. Theol. Moral. Stud. Cap. XX. S. 3. 4.*

THESIS IV.

Futuro Ecclesiæ Ministro ad officium olim suum recte debiteque obeundum Theologiæ Moralis Studium summe necessarium esse, manifestum est ex sine Scripturæ S. in ordine ad Ministerium Ecclesiasticum, indicato 2. *Tim. III. 16. 17.* Juxta quem locum aptitudo docendi, redarguendi, corrigendi, instituendi in justitiâ, in Ministro Ecclesiæ requiritur. Jam verò ad doctrinam & redargutionem aptum eum reddit Theologia Didactica stricte dicta: ad illam quidem Positiva, ad hanc Polemica; at ad correctionem & institutionem in justitiâ quæ eum aptum reddat, Theologia Moralis est. Sicuti igitur sine Theologiâ Positivâ recte docere, & sine Polemicâ Adversarios veritatis solide refellere, pro præsentis statu, nemo potest; ita sine Morali mores Christianorum recte ac debite formare non valebit. Qui igitur sufficienter, & non ex parte tantum, officio suo defungi vult, Theologiæ Morali strenuam operam navet, necesse est.

4
THESIS V.

Merito igitur gravissimi Theologi Studii Theologiæ Moralis defectum atque neglectum deplorant. Qui tamen non semper Doctoribus, sed cum primis Theologiæ Cultoribus ipsis imputandus, satis superque ad officium docendi se præparatos arbitrantibus, si quoddam Theologiæ Positivæ Compendium qualicunque cum attentione audierint explicatum, quos non tam Theologia, quam alterius tantum Theologiæ partis, id est, si ita loqui fas est, Semi-Theologiæ Studiosos dicendos esse, graviter pronuntiat Præceptor noster ac in Christo Pater maxime Vener. Dn. D. FECHTILUS Præf. ad Exeg. Schomer. in Ep. ad Ebr. §. 20. ubi & præc. §. 19. tam Doctores Theologiæ admonet, quæ magis excolendi hujus Studii majorem in se operam suscipiant, quam Cultores Theologiæ ad Studium hocce diligentius & majore cum ardore tractandum serio cohortatur. Hujus namque ex intermissione evenit, quod multi tempus concionibus habendis destinatum Historiis enarrandis, aut subtilitatibus criticis, aliisve ædificationi Auditorum parum vel nihil inservientibus, terunt, Moraliibus neglectis ac posthabitis. Aut, si & horum perpauca & quasi de superfluo addunt, insufficienter tamen ea tractant, in solis ferè motivis subsistentes, nec ostendentes veram prudentiam Christianam ad virtutes istas perveniendi, impedimenta illarum agnoscendi ac removendi & per certa signa seipsos explorandi. Cujus olim DEO, supremo animarum Pastori, rationem reddere tenebuntur.

THESIS VI.

Nec putandum est, opus non esse Theologiam Moralem systematicè, in certo quodam ac conveniente ordine materialium, tractari, cum moralia & quæcunque homini Christiano facienda in sacrarum Scripturarum Codice sufficienter satisque clarè sint proposita. Nam & hoc ipsum de Theologiâ Positivâ dicendum foret, siquidem & omnia Christianis creditu necessaria sufficienter in Scripturis tradita reperiuntur. Ast verò, quæ inibi sparsim proposita exstant, in compendia contrahere inque justum redigere ordinem, ut ad unam materiam spectantia simul omnia uno in loco ordinatè exhibeantur, non utile duntaxat, sed & melioris doctrinæ ac memoriæ juvandæ ergo necessarium est. Quæcunque igitur argumenta pro systematicâ Theologiæ Didacticæ strictè dictæ tractatione pugnant, militant quoque pro disciplinari

Moralis

Moralis Theologiae dispositione. De illis verò legatur, ac ad præsentem materiam applicetur Dn. D. FECHTII *Disq. de Studii Biblici cum Systematico connexion, huiusque divinæ origine.*

THESIS VII.

Uti in Theologiâ Didacticâ strictè dicta articuli fidei in puros atque mixtos distinguuntur, quorum isti ex solâ revelatione divinâ cognoscuntur; hi autem non solum ex divinâ revelatione creduntur, sed ex lumine naturæ sciuntur; sic etiam Moralia alia purè Theologica sunt, quæ ex solâ divinæ voluntatis revelatione nota nobis fiunt; alia vero in se mixta dici possunt, quia etiam ex lumine rationis agnoscuntur, ad quæ scilicet Jus Naturæ natura notum homines obstringit, præterquam quod & in Scriptura S. eadem illis injunguntur. Nihilominus, sicuti in Theologiâ Didactica; ita quoque in Morali sola Scriptura S. pro principio cognoscendi agnoscenda atque habenda est.

THESIS VIII.

Interim in Theologia Morali Philosophorum, etiam Gentilium, monita dictave adducere non illicitum est, partim ad ostendendum Luminis Naturæ cum Lumine Scripturæ consensum, partim ut pudeant Christiani, audientes, abs Gentilibus approbatum ac pro recto habitum fuisse, quod ab illis negligitur. Benè AUGUSTINUS Lib. II. de Doctr. Christ. Cap. XXXIX. Philosophi, scribit, etiam Gentiles si quæ fortè vera & fidei nostræ accommoda dixerunt, maximè Platonici, non solum formidanda non sunt, sed ab eis etiam tanquam injustis Possessoribus in usum nostrum vendicanda. Sicut enim Egyptii populo exeunti vestem vasaque aurea & argentea, quibus non bene utebantur, præcepto DEI commodabant: Sic doctrinæ omnes Gentilium liberales Disciplinas usui veritatis aptiores, & quædam morum præcepta utilissima continent, deque ipso uno DEO colendo non nulla vera inveniuntur apud eos; quod tanquam aurum & argentum debet iis auferre Christianus ad usum justum predicandi Evangelii. Haud tamen Conciones Gentilium Sapientum dictis ac monitis magis, quam Spiritus Sancti in Scripturâ S. exornandæ sunt, ceu perperam aliquando fieri videmus, quin potius cogitandum semper sit & illud AUGUSTINI l.c. C. 42. Quantum minor est auri, argenti vestisque copia, quam de Egypto secum abstulere (Israëlita) in comparatione divitiarum Salomonis; tanti sit cuncta scientia, quæ quidem est utilis, collecta de libris Gentium, si divinarum Scripturarum scientia comparetur.

THE.

THESIS IX.

Quoniam Scriptura Sacra hominem eruditum reddere potest ad salutem per fidem quæ est in Christo Jesu, & utilis est ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad institutionem quæ est in iustitia & ita quidem, ut integer sit homo DEI, ad omne opus bonum apparatus, 2. Tim. III. 15. 16. 17. hinc Theologia Moralis non magis, quam Dogmatica, immediatis indiget revelationibus. Fanaticum igitur est, quod Auctor *Theol. Comparativ. p. 23.* apud JAEGERUM *Exam. Theol. Myst. Cap. IV. p. 23. 24.* scribit: Modum docendi homines de voluntate DEI per verbum scriptum, crassum esse & corporeum, ex eo, quia per sensus externos in mentem penetret; qui ideo à DEO in subsidium vocandus fuerit, quoniam internæ Spiritus Sancti manifestationes, in deterius semper ruente seculo, ab irrogenitis percipi non potuerint; Spiritus enim Sancti vocem lenem esse, tranquillam ac submissam, quæ in cordibus regeneratorum doceat. Pro irrogenitis itaque saltem esse Codicem S. regenitos verò corporeo illo modo opus non habere; illos enim à DEO immediate doceri. Quæ uti Scripturæ S. dignitatem, efficaciam & sufficientiam elevant, eiqve contrariantur; ita ut impia atque blasphemata rejicienda sunt atque abominanda,

THESIS X.

Finis Theologiæ Moralis est vitæ sanctimoniam, non imputata, quæ Christi est, nostra autem fit per fidem, unde Christus nobis factus dicitur *ἀγιος* 1. Cor. I. 30. sed *inhærens*: eaque non *passivè* considerata, quæ DEUS in renovatione nos sanctificat; sed *spectata activè*, quæ homo renatus viribus spiritualibus in regeneratione acceptis opera sanctitatis facit, prouti sumitur *Rom. VI. 19. 2. Cor. VII. 1. Ebr. XII. 14.* Eaque consistit in conformitate actionum hominis renati cum præscripto Legis divinæ, dirigentis ejusdem officia erga DEUM, erga seipsum, & erga proximum. Adeoque Compendium quasi totius Theologiæ Moralis traditur à Paulo *Tit. II. 11. 12.* *Illuxit gratia DEI salutifera omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegata impietate & mundanis concupiscentiis, sobriè, & justè, & pie vivamus in præsentī seculo.*

THESIS XI.

Causa efficiens principalis sanctimoniam hujus DEUS Trinunus est, 1. *Thess. V. 23.* & per appropriationem Spiritus S. *Rom. I. 4.* Causa autem instrumentalis sunt Verbum & Sacramenta, Baptismus quidem

quidem quoad virium sancte vivendi collationem, *Tit. III. 5.* Coena Domini quoad illarum confirmationem. Non autem DEus heic solus operatur, quatenus sanctimonia in actu secundo spectatur, sed homo reginitus ad eandem efficienter concurrens, non naturalibus suis viribus, sed viribus gratiae in regeneratione seu conversione ipsi collatis, unde renati jubentur sectari sanctimonia, *Ebr. XII. 14.* perficere sanctitatem, *2. Cor. VII. 1.* sanctificare DEum in cordibus suis, *1. Petr. III. 15.* Attamen non agit homo cum DEO coordinatè, sed subordinatè, ut causa secundaria, ita ut gratia DEI naturà prius moveat hominem, quam is per gratiam motus agat. Confer. *SCHERZERUS System. Theol. L. XVII. §. 4.*

THESIS XII.

Principium directivum actionum sanctarum externum principale est lex divina, non solum naturalis, quæ à DEO omnium hominum cordibus inscripta, *Rom. II. 15.* sed & positiva, quatenus illa hominem obligat. Secundarium est lex humana, sive Ecclesiastica fuerit sive Politica, hominis regeniti actiones dirigens, adeoque suo modo faciens ad profectum in studio pietatis, *1. Cor. XIV. 26. 40* quatenus divina Legi non repugnat. Hujus enim etiam ea vis est, ut subjectos obliget in conscientia, *Rom. XIII. 5. 1. Pet. II. 13.* Quod si verò lex humana injusta fuerit, obligare subditos non potest, sed DEO magis erit obediendum, quam hominibus, *Act. IV. 19. V. 29.*

THESIS XIII.

Lex naturalis (nimirum præceptiva, nam permissiva proprie loquendo lex non est) absolute est immutabilis, ita ut DEus ipse nec eandem abrogare, nec ei derogare, nec in ea dispensare possit. Quemadmodum enim impossibile est, hominem non esse naturam rationalem sive hominem; ita impossibile est, Leges naturales rationali hominum naturæ convenientes tollere, sive permittere, ut homo citra peccatum contra naturam suam agat, Et impossibile est, DEum justissimum præcipere, quæ necessariò prohibita sunt, aut prohibere, quæ necessariò sunt præcepta. Neque potest DEus aeternæ suæ legi quidquam contrarium constituere, quia alias DEus ipse foret mutabilis. Interim objecta juris Naturæ haud rarò mutantur, & sic fit, ut in his actibus, de quibus jus Naturæ aliquid constituit, imago quædam mutationis fallat incautes, cum revera non jus Naturæ mutetur, quod immutabile est, sed

res,

res, de quâ jus Nature constituit, quæque mutationem recipit: ceu lo-
quitur GROTIUS Lib. I. de jur. Bell. & Pac. Cap. I. §. X. n. 6.

THESIS XIV.

Legem Moralem in Novo Testam. respectu regnitorum atque
fidelium quoad rigorem exactionis abrogatam esse, qui dicant, inter
Theologos nostros reperiuntur, uti KOENIGIUS Theol. Positivo-Acroa-
mat. Part. III. §. 645. quibus ab aliis rectissime contradicitur, qui obli-
gationem & rigorem exactionis etiam nunc, & quoad regnitos quoque
durare affirmant. Ita DN. D. FECHTILUS Syllog. Recent. Controv. Diss.
XXXIV, th. 12. Lex moralis, scribit, neque quoad justificationem, ne-
que quoad maledictionem, neque quoad rigorem exactionis, neque quo-
ad coactionem abrogata est, sed in Veteri Novoque Testamento eadem
semper manet. Quæ iterum repetuntur Diss. XXXIX, th. 8. & proban-
tur ex Luc. X. 28. Cui addi potest locus clarissimus Rom. III. 31. ubi
expresse monet Apostolus, Legem non irritam fieri per fidem, sed potius
stabiliri. Nam & regnitos juxta Legem vivere Deus vult, quorsum
pertinent omnes adhortationes, promissiones servantibus, & commina-
tiones transgressoribus factæ, quæ aliàs quoad regnitos irritæ forent at-
que frustranæ. Etiam si enim à maledictione & coactione legis per
Christum liberati sunt regniti, obligatio tamen legis in eos cadit,
ut secundum illam ceu regulam vivant. Et hic est tertius ille usus Legis,
quem contra Antinomos defendit Form. Conc. Art. 6. Equidem Gal. V.
18. Paulus dicit: Si Spiritu ducimini, non estis sub Lege; non autem his-
ce obligationem legis & rigorosam exactionem negat; sed tantum in-
dicat, eos, qui à Spiritu S. ducuntur, non agere ex metu legis terrentis
aut formidine poenæ, sed ferri ad bona opera spontaneo ductu Spiritus
Sancti, & regi per ipsius gratiam. Idque patet ex vers. 22. sqv.

ubi opera Spiritus dicuntur, quæ omnino à lege
præcepta sunt, & secundum legem
sunt.

quidem quoad virium sancte vivendi collationem, *Tit. II*
minica quoad illarum confirmationem, Non autem D
operatur, quatenus sanctimonia in actu secundo spectat
reginitus ad eandem efficienter concurren, non naturalibus
viribus gratiæ in regeneratione seu conversione ipsi colla
jubentur sectari sanctimonia, *Ebr. XII. 14.* perficer
2. *Cor. VII. 1.* sanctificare DEum in cordibus suis, 1. *Petr.*
men non agit homo cum DEO coordinatè, sed subordina
eundaria, ita ut gratia DEI naturâ prius moveat hominem
gratiam motus agat, Confer. *SCHERZERUS System*
XVII. §. 4.

THESIS XII.

Principium directivum actionum sanctarum
principale est lex divina, non solum naturalis, quæ à DEO
minum cordibus inscripta, *Rom. II. 15.* sed & positiva,
hominem obligat. Secundarium est lex humana, sive Ec
rit sive Politica, hominis regniti actiones dirigens, ade
do faciens ad profectum in studio pietatis, 1. *Cor. XIV. 2.*
divinæ Legi non repugnat. Hujus enim etiam ea vis est
obliget in conscientia, *Rom. XIII. 5.* 1. *Petr. II. 13.* Q
humana injusta fuerit, obligare subditos non potest, sed D
obediendum, quam hominibus, *Act. IV. 19. V. 29.*

THESIS XIII.

Lex naturalis (nimirum præceptiva, nam
proprie loquendo lex non est) absolute est immutabilis, ita
nec eandem abrogare, nec ei derogare, nec in ea disp
Quemadmodum enim impossibile est, hominem non esse n
malem sive hominem; ita impossibile est, Leges naturales
minum naturæ convenientes tollere, sive permittere, ut ho
catum contra naturam suam agat, Et impossibile est, DEum
præcipere, quæ necessariò prohibita sunt, aut prohibere, q
sunt præcepta. Neque potest DEus æternæ suæ legi quide
rium constituere, quia alias DEus ipse foret mutabilis.
Ista juris Naturæ haud rarò mutantur, & sic fit, ut in his acti
bus jus Naturæ aliquid constituit, imago quædam mutatio
cantes, cum revera non jus Naturæ mutetur, quod immu

